

BRUINZWARTE VACHT

DIERENHOSPITAAL EN -AMBULANCE DEN HAAG

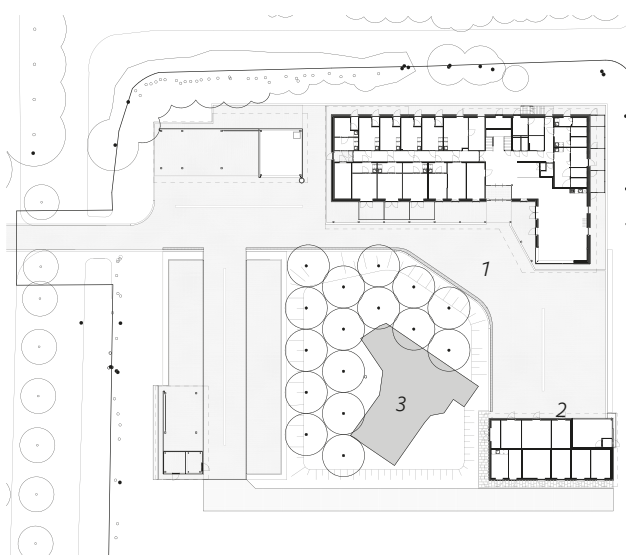

FARO ontwierp een Haags dierenziekenhuis als een symfonie in hout. Inlands lariks siert in variaties de zuidgevels, zwarthout maakt de buitenschil robuust. Binnen is een meesterlijk samenspel van houtelementen: lariks liggers, Russisch grenentriplex plafondplaten en een loopbrug met rondhouten (inlands douglas) leuningen en dek.

Een L-vormig hoofdgebouw omzoomt de noordoostkant van het gebied: gebrand douglas en blank lariks.

TEKENING: FARO LUISERBROEK

Situatie/plattegrond. Legenda.

1. Hoofdgebouw: entree, verblijven voor knaagdieren, volièrevogels, koudbloedigen, fretten, nachtverblijf, quarantaines, keukens, kantine, directiekamer, kantoor projectmanager, kantoortuin, meldkamer/kantoor, techniek, server, werkkamer
2. Bijgebouw: verblijven voor geiten, pony's, paarden, sier-/postduiven, landbouwhuisdieren, knaagdieren, noodopvang, opslag, keuken, containers, quarantaines
3. Oude bunker

Een gelamineerd lariks ligger (200 x 300 mm) in het hoofdkantoor overspant 4 m.

Een kwinkslag van het lot leek het. FARO koos als slogan: 'Als je niet voor mensen bouwt, voor wie dan wel?' Prompt kwam er een meervoudige opdracht voor dieren. Opdrachtgever was de Haagse stichting Dierenhospitaal en -ambulancedienst. Directeur Piet Smit, blij met het resultaat, weet nog precies waarom hij FARO koos. 'Architect Jurgen van der Ploeg kwam meteen bij ons kijken. Daardoor wist hij precies wat nodig was, hij was echt in dieren geïnteresseerd. Hij zag dat katten graag in de zon zitten, die hebben nu een buitenkooi op het zuiden. Zieke katten echter zoeken het donker op; de quarantaineruimten liggen op het noorden.'

Stressbeperking Hij vervolgt: 'Maar Van der Ploeg dacht óók aan de mensen en waarschuwde ons voor een te groot gebouw: dat zouden de burens niet prettig vinden. De honden kregen daarom een vleugel waar ze hun gebel niet kunnen horen.' Sinds afgelopen mei is het gebouw in gebruik. Ook architect Van der Ploeg is tevreden. 'Het fijne was dat deze opdrachtgever een maatpak vroeg: hij had specifieke eisen en wilde het allerbeste. Stressbeperking is voor zieke dieren van essentieel belang, dus moest elke behuizing zijn toegesneden op het specifieke dier. Dat kunnen honden, katten, konijnen en duiven zijn, maar ook papegaaien, fretjes, reptielen, soms zelf wilde dieren. Ik dacht eerst: voor dieren ligt de standaard laag. Nee dus: veel voorzieningen zijn hier ziekenhuiswaardig.'

Buitenplaats Oosterbeek De Haagse dierenambulance, zoals de stichting wordt genoemd, is in 1972 opgericht, als eerste in Nederland. Inmiddels is ze de grootste van vele. Haar dienstauto's trekken er jaarlijks zo'n 18.000 keer op uit om gewonde of zieke dieren in de regio Den Haag op te halen. In 1993 verwierf ze een eigen gebouw (100 m²) op de huidige locatie: de Haagse buitenplaats Oosterbeek. Dat bouwwerk werd in 2003 verdubbeld in omvang, maar was in 2006 weer te klein. Nu werd berekend dat 1.000 m² nodig was. Nieuwbouw bleek toen voordeliger dan uitbreiden, bovendien kon men duurzamer bouwen. Kunst was zo'n plan te realiseren. Het budget was beperkt; de stichting wordt grotendeels gefinancierd door sponsors en uit legaten.

Asymmetrisch zadeldak Een doorbraak bracht landschapsarchitect Baljon in 2010. Die stelde voor het hele terrein van het oude dierenhospitaal te herinrichten. Het was daar een rommeltje, waar naast het hoofdgebouw een ratjetoe aan stallen, hokken en schuren stond. Parkeerplaatsen waren er ook, rond een forse heuvel waarin

een bunker - restant van de Atlantikwall - verborgen was. Baljon ontwierp een strak ingericht landschap rondom de uitgegraven bunker. Die is nu een historisch anker waaromheen het dierenhospitaal een fraaie randbebouwing vormt. Een L-vormig hoofdgebouw omzoomt de noordoostkant, een kleinere stal vult een deel van de zuidoostkant. De hele situatie straalt geborgenheid uit. De kleuren van de nieuwbouw versterken dat nog. De achterzijden zijn zwart (óók fijn voor de burens die het gebouw zo nauwelijks zien), de voorkant is warmbruin. De dakvorm werkt eveneens mee: een asymmetrisch zadeldak dat langs de hele voorzijde uitkraagt. Daar wordt het overstek ondersteund door ranke houten kolommen, en overhuift zo een beschut, droog buitengebied (met daarin onder meer de riante buitenkooien van katten).

Zwarthout Volledige houtbouw bleek financieel niet haalbaar, en was als zichtwerk vanwege de hygiëne in de dierenverblijven ook niet echt geschikt. Voor de constructieve muren is daarom kalkzandsteen toegepast. Je ziet het niet, want in uiterlijk en sfeer bleef houtbouw volledig

'IK DACHT EERST: VOOR DIEREN LIGT DE STANDAARD LAAG'

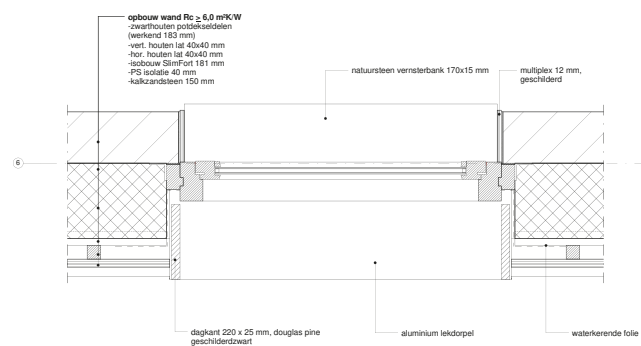

overeind, met alle verscheidenheid die juist dit bouwmetaal biedt. Dat toont vooral het hoofdgebouw, met dat kleurcontrast tussen voor- en achterzijde. Bij betere beschouwing is nog meer te zien. De zwarte gevelbekleding bestaat uit gepotdekselde planken (183 x 25 mm), in twee soorten. Een deel bestaat uit het zwarthout Tonosho, waarvoor FSC-douglas planken volgens een Japans procedé gecontroleerd zijn gebrand. Een ander deel is minder duur zwartgeverfd douglas (Cape Cod). Juist de combinatie is mooi, en zelfs hiermee is gevarieerd. Aan de achterkant is de verhouding tussen geverfd en zwarthout 2:1; aan de zijkant 1: 2. Het ruige Tonosho domineert zo de zijde die bij aankomst in het zicht is.

Variatie nog groter De lichte voorkant van het gebouw toont uitsluitend FSC-gecertificeerd Europees en inlands lariks; de variatie is hier nog groter. Zo is dit hout toegepast als open gevel (90 x 19 mm, tussennaden 5 mm), maar ook als kolommenrij (220 x 60 mm) onder het uitkragende dak, zij het in spintvrije gelamineerde versie. De kolommen zijn samengesteld uit drie parallelle delen, waartussen de hemelwaterafvoer perfect is weggewerkt. Zelfs de Franse balkonhekjes en blankgelakte kozijnen

Het kleinere gebouw ademt dezelfde stijl. De bunker rechts is een overblijfsel van de Atlantikwall uit de Tweede Wereldoorlog.

Detail opbouw wand.

TEKENING: FARO LISSERBROEK

Zicht vanuit het hoofdgebouw op het kleinere gebouw en uitgegraven bunker.

Onderkant van de rondhouten loopbrug in de entreehal.

zijn van lariks. Wouter van der Stap, die samen met modelleur Jesse Kat voor FARO de bouw begeleidde, wijst erop hoe bijzonder dat is. 'Lariks buitenkozijnen krijg je in de woningbouw nooit voor elkaar, zelfs niet als deze zoals hier door een overstek worden beschermd. Hier ging de opdrachtgever niet alleen af op garanties, maar liet hij zich ook leiden door zijn idealen. Hij zocht met ons wat optimaal mogelijk was. Dan wil je liefst geen hardhout, dat langzaam groeit en ver moet reizen. Lariks is relatief goedkoop, groeit razendsnel en komt van dichtbij.'

Verkeerde partij Zelfs de onderzijde van het overstek is bekleed met lariks (rabat). Dat was eigenlijk niet de bedoeling, verklapt Van der Stap. Volgens ontwerp moest het patroon van de open gevel onder het overstek doorlopen. Door een verkeerde partij hout (130 mm breed) sloot dat niet mooi aan op de gevel. De aanpasbaarheid van hout gaf alsnog een mooie oplossing. De planken op het overstek hebben nu om en om een ingefreesde sleuf op een derde van hun breedte. De aansluiting met de gevel is er spannender door geworden, met een fraai willekeurig patroon.

Russisch grenentriplex Ook binnen is hout uitbundig aanwezig. Dat begint met de lariks binnenkozijnen, zowel bij kamerdeuren, tussenramen als glazen tussenwanden. Hierdoor is, zelfs in de meest gespecialiseerde ruimten, altijd ergens wel de warme houtkleur te zien. Maar vooral in de grote ruimten, waar normaliter alleen mensen komen, is flink uitgepakt. Deze zijn buiten herkenbaar aan hun grote ramen. Zoals de hoofdingang, met achterliggende vide, gelegen in de hoek van de L: de hele voorpui is hier van glas, in lariks gevat. Zo ook heeft de gebouwhoge instructiezaal (korte vleugel) een raam over vrijwel de hele zuidkant. De belangrijkste kantoorruimte op eenhoog in de noordwesthoek heeft zelfs een open hoek van glas. In al die grote ruimten brengt hout extra cachet. Steevast zijn er houten plafonds in alle grote ruim-

ten en de entreehal. Omdat die niet in lariks verkrijgbaar zijn, is gezocht naar een vergelijkbaar alternatief: Russisch grenentriplex. Toonaangevend zijn verder twee gelamineerde lariks liggers, als overspanning waar stenen muren achterwege bleven. Die in het hoofdkantoor is 4 m lang (bij 200 x 300 mm); de ander bij de entreehal zelfs 11 m (200 x 400 mm).

Ambachtelijke houtbouw Het sterkste staaltje houtbouw is de loopbrug in de hal. De functie is belangrijk: zij verbindt de ruimten op de etages van de lange en korte vleugel. Maar vooral biedt ze een topbeleving: je overziet hiervandaan gebouw en terrein. De brug is een pronkstuk van ambachtelijke houtbouw. Zowel de leuningen als het brugdek zijn van rondhout. Van der Stap memoreert hoe

DE AANPASBAARHEID VAN HOUT GAF ALSNOG EEN MOOIE OPLOSSING

het FARO-team hiervoor naar een werf in Hierden toog, en uit duizenden bomen deze inlands douglas stam uitzocht. Die is toen nog een jaar te drogen gelegd, en is vervolgens gezaagd tot sieraad van het Dierenhospitaal. •

HILDE DE HAAN

CO₂-VOETAFDruk

In het project is onder andere 17 m³ lariks toegepast (12 m³ lariks, 6 m³ (gebrand) douglas). Dit betekent een CO₂-vastlegging van **15.222 kg**. De Europese bossen slaan deze hoeveelheid op in **1 seconde**. Het compenseert de uitlaatgassen van een middenklassenauto over **127.916 km** of het jaarlijks elektragebruik van **16 huishoudens**.

Locatie: Oosterbeek 5, Wassenaar **Opdrachtgever:** Stichting Dierenhospitaal en Ambulancedienst Den Haag **Architect:** FARO architectuur stedenbouw research Lissbroek (*faro.nl*); Jurgen van der Ploeg, Arjenne van Berkum, Wouter van der Stap, Jesse Kat **Landschapsonwerp:** Lodewijk Baljon Landschapsarchitecten Amsterdam (*baljon.nl*) **Constructeur:** SWINN Gouda (*swinn.nl*) **Aannemer:** C. van der Grift Harmelen (*cvandergift-bouw.nl*) **Lariks gevelhout, Cape Cod-gevelbekleding, western red cedar boeilijsten, grenentriplex plafondplaten, lariks kolommen:** Stihl Utrecht (*stihl.nl*) **Gebrand gevelhout Tonosho (douglas):** Zwarthout Leersum (*zwarthout.com*) **Lariks en Oregon pine kozijnen:** Timmerfabriek Geurts Oudewater (*timmerfabriekgeurts.nl*); **lariks:** Dekker Hout Den Haag (*dekkerhout.nl*); Oregon pine: Houthandel Hout Krimpen a/d Lek (*boogaerdthout.nl*) **Rondhout (inlands douglas) loopbrug hal:** RHS rondhout Hierden (*rondhout.com*) **Bouwperiode:** December 2016 - mei 2018 **Bruto vloeroppervlak:** 1.248 m² **Bouwkosten:** ±€1,5 miljoen **WTB Buro:** installaties STAAT. Bouwmanagement